

Улпијан, КЊИГА РЕГУЛА, приредио и превео Анте Ромац, Загреб 1987.

Домиције Улпијан је био један од највећих римских правника, а свакога спада и међу оне који су највише написали. По данашњим мерилима, његова многобројна дела обухватала би чак десетак томова. Огледао се у свим родовима правне књижевности и својим радом извршио огроман утицај на развитак римскога права. Колики је био тај утицај, речито говори податак да се у Јустинијановим *Digestama*, међу нешто више од девет хиљада фрагмената, налази преко шест хиљада Улпијанових.

Знаменити правник, Улпијан није био само правни писац, него и високи чиновник царске администрације, којој је једно време, као преторијански префект, стајао на челу. Улпијанов живот и политичка каријера и можда више од свега, његов трагичан крај, одсликавају римске друштвене прилике и атмосферу из доба Царства. Професор Ромац је у уводној студији лако и једноставно, а истовремено живо и сликовито, описао животну путању славног правника. Ти редови се читају с великим уживањем, јер пишчево вазда одмерено излагање у вештом обртну наглашава обресе једне бурне каријере и трагичне животне приповести.

Улпијанове *Регуле* нису у потпуности сачуване. Највише одредаба у овом делу долази у статусно и породично право, затим у наследно и најзад, стварно право. Ово дело, које највероватније потиче с почетка III века наше ере, пружа изврсну слику о установама римског класичног права. Језгровито изражавање и класични стил могу и данас бити пример за углед. Подела тужби, или подела ствари, излагање о очинској власти или о тестаменту, описани су сигурно и јасно, уз ону одлику стила, због које је Цицерон својевремено хвалио децемвире: *absoluta brevitats verborum*.

Професор Ромац се, као приређивач и преводилац, није латио једноставног посла да нашој правничкој публици представи дело Домиција Улпијана. Тај посао је, међутим, обавио врло успешно и с много преданости и љубави. Превод је изврстан, у што се читалац може лако уверити, јер је упоредо дат и Улпијанов изворни текст. Књига је одлично опремљена. Приређивач је увек, кад је то сматрао потребним, уз превод дао и коментар, а на крају постоје и лични и стварни регистар. Већ смо поменули уводну студију о Улпијановоме животу и раду, која читаоцу пружа путоказ и лепо описује прохујала времена, тако да у Улпијановоме делу, овако вешто, а истовремено учено приближеном нашој читалачкој публици, може уживати не само правник, него сваки образован човек и нада све сваки љубитељ старина. Наша правничка књижевност је, књигом професора Ромаца, добила још једно дело које уверљиво сведочи о вечној и непролазној младости римског права.

др Драгољуб Поповић

Проф. др Шефко Куртовић, ОПФА ХИСТОРИЈА ДРЖАВЕ И ПРАВА, II књига, Загреб 1989.

Књигом која је пред нама професор Куртовић је заокружио свој уџбеник опште правне повести. Ова књига обухвата трећи и четврти део уџбеника; трећи је посвећен држави и праву у буржоаскоме раздобљу, а четврти држави и праву раздобља почетка социјализма.

Писац се определио за излагање о типичним, односима тзв. великим правним системима, који су дали тон светској повести модерних времена. Тако је излагање у трећем делу обухватило три одељка, од којих је први посвећен Енглеској, други Сједињеним Америчким Државама, а трећи Француској. У четвртном делу, после кратког излагања о Париској комуни, долази оно о правној повести совјетске државе. Оваква концепција има много добрих страна и свакако је изазвана, колико начелним опредељењем, толико и пишчевом студиозношћу. Посебно разматрање о појединим државама и развићу њихових правних система омогућава боље уочавање основних одлика правног развитака и, рекли бисмо, један сва-